

Manifest emmarcat dins la campanya OBLIDADES PEL PATRIARCAT

Wudnt, Watson, Pavlov, Freud, Piaget, Eysenck, Bandaura, Vigotsky, Lewin, Cattell, Skinner, Thorndike i un llarguíssim etcètera són noms reconeguts per haver fet aportacions oficialment imprescindibles al camp de la psicologia. Un llarguíssim etcètera de noms, de noms d'homes. Homes escoltats dins el món de la ciència, dins el món dels homes. Homes amb recursos a qui no els va caldre conquerir el dret a l'educació, perquè en néixer ja n'eren mereixedors. Homes respectats pel fet de ser homes, perquè les capacitats dels homes no són qüestionades.

On són doncs, les dones? Quina ha estat la seva influència en la psicologia? Per què els seus cognoms no ens resulten tant familiars? Què se'n sap de la seva lluita constant, present des de la configuració d'aquesta disciplina, per contradir les teories que pretenien naturalitzar la desigualtat de gènere?

La feina tant acadèmica com quotidiana de les dones ha estat necessària perquè moltes de nosaltres avui puguem ocupar un espai a les aules, i permetre'n la invisibilització i l'oblit és violència. Per això, amb motiu del dia internacional contra la violència de gènere, volem retre homenatge a vuit d'aquestes dones, fent ressò d'alguns dels seus mèrits i reptes mai reconeguts ni a la bibliografia ni a les classes de la universitat.

Als propietaris del l'ensenyament acadèmic els resultava esfereïdora la possibilitat que es desmuntessin els mites de la superioritat masculina si els llibres i el coneixement esdevenien accessibles. Així, les dones van afrontar atacs des de la moralitat, des de la institució i des d'un rol social atribuït, que les va relegar a escoles segregades per gènere menys reputades, obligant-les a demostrar una sobrequalificació exagerada per a poder ser reconegudes. Són protagonistes d'aquesta lluita Mary Whiton Calkins i Christine Ladd-Franklin, que no només van ser les primeres en fer-se lloc dins l'Associació Psicològica Americana (APA) sinó que les seves contribucions també van ser claus per al desenvolupament de moltes de les teories actuals.

Històricament la psicologia s'ha permès diagnosticar, separar allò normal d'allò patològic i estigmatitzar qui difereix de la norma. Les dones han estat per excel·lència el blanc on s'ha apuntat amb aquest tipus de violència: histèriques, mentalment inferiors, lligades biològicament a la funció reproductiva, etc. Aquesta situació va empènyer moltes autores com Karen Horney i Helen Thompson Woolley a orientar la seva investigació psicològica a la refutació d'hipòtesis sexistes sobre les diferències de gènere i a desmentir la naturalesa biològica del vincle de les dones amb les tasques associades a les cures i a la maternitat.

Treballs impecables com els de Brenda Milner i Margaret Floy Washburn van donar força i motius a generacions següents per imposar-se a l'exclusió sistemàtica de les dones del terreny del coneixement. A força de demostracions constants d'intel·ligència es van obrir tantes esquerdes a la paret que delimitava el món dels homes que les seves mentides van quedar desprotegides. La seva ciència ja no podia ser ni un argument ni una excusa.

No caiem però al parany d'obviar els noms que no han passat a la història perquè pertanyien a dones de classe treballadora que estaven massa lluny de disposar dels recursos econòmics mínims per desenvolupar les seves potencialitats. La seva vida és d'igual manera font d'inspiració i exemple de resistència pel fet d'haver combatut incansablement la mateixa opressió que patien les seves companyes.

Cada article publicat, cada teoria dogmàtica negada, cada renúncia a la trajectòria vital obligada i cada acció que ha contradit la idea tradicional de feminitat ha suposat una petita victòria a la història de les dones. Qüestionant el domini masculí de la psicologia i reorientant la investigació cap a la comprensió del pes de la cultura o l'ambient en les diferències interindividuals s'ha desarmat aquesta disciplina del poder de justificar la discriminació de gènere i raça que havia exercit durant tant de temps.

Algunes d'aquestes dones van viure anys enrere, d'altres encara ens acompanyen avui i guanyen batalles cada dia, però tant la seva realitat com la nostra ha estat marcada per un fet: la lluita contra la violència capitalista i patriarcal que sempre ha intentat retenir-nos. Aquesta violència actualment s'amaga entre les línies dels contractes laborals, darrere de perfils específics per a determinats llocs de treball, dins les institucions i a les entranyes de la cultura arrelada a la nostra inconsciència. Es reproduïx a les escandaloses comparacions de sous i hores de treball, construeix el sostre de vidre, és curosament legislada i, en definitiva, pren forma de precarietat feminitzada.

Però no restem de braços creuats, queda molta feina a fer i disposem de tota l'energia necessària per fer-la. Tenim memòria i referents que ens donen la mà per recordar-nos que no estem soles. Ens tenim a nosaltres i a la ràbia que ens manté fortes per seguir responnent a tots i cada un dels atacs rebuts al llarg dels anys. Per elles i per nosaltres, seguim!

*Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans
(Mundet)*